

Universitätsbibliothek Wuppertal

Orationvm Marci Tvl. Ciceronis

Accesserunt breues animaduersiones ex doctissimorum hominum
commentariis, quibus ita loci permulti explicantur, vt vulgo receptæ
lectionis vbique ratio habeatur

Cicero, Marcus Tullius

Lvgdvni, 1586

Oratio XXXIII: In Vatinium

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-343](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-343)

ac pestem suam, & patris sui sese dicit uidere. Ego uero uos in omni fortuna, quaecumque erit oblata, complectar: nec me ab ijs, quos meo nomine sordidatos uidetis, unquam ulla fortuna diuellet, neq; ea nationes, quibus me senatus commendauit, quibus de me gratias egit, hunc exsulem propter me sine me uidebunt. Sed hæc dij immortales, qui me suis templis aduenientem receperunt, stipatum ab his uiris, & P. Lentulus consul, atq; ipsa respub. qua nihil est sanctius, uestra potestate, iudices, commiserunt. uos hoc iudicio omnium bonorum mentes confirmare, improborum reprimere potestis: uos his ciuibus uti optimis, uos me reficere, & renouare rempubl. potestis. Quare uos obsecror, atque obsecro, ut, si me saluum esse uoluistis, eos conseruetis, per quos me recuperauistis.

IN VATINIUM.

O R A T I O XXXIII.

P. 29.

I tua tantummodo, Vatini, quid indignitas postulareret, spectare uoluisset, fecissem id, quod his uehementer placebat, ut te, cuius testimonium propter turpitudinem uitæ sordesque domesticas nullius momenti putaretur, tacitus dimitterem. nemo enim horum aut ita te refutandum, ut grauem aduersarium, aut ita rogandum, ut religiosum testem arbitrabatur. sed fui paullo in te intemperantior fortasse

tasse, quam debui. odio enim tui, in quo, etsi omnes propter
 tuum in me scelus superare debeo, tamen ab omnibus pæ-
 ne uincor, sic sum incitatus, ut, cum te non minus contem-
 nerem, quam odissem, tamen uexatum potius, quam despe-
 ctum, uellem dimittere. Quare, ne tibi huc honorẽ a me ha-
 beri forte mirere, quod interrogẽ, quẽ nemo congressu, ne-
 mo aditu, nemo suffragio, nemo ciuitate, nemo luce dignũ
 putet: nulla me ad id caussa impulsisset, nisi, ut ferocitatem
 tuam istam comprimerem, & audaciam frangerem, &
 loquacitatem paucissimis interrogationibus irretitam re-
 tardarem. Etenim debuisti, Vatini, etiam si falso uenisses
 in suspicionem P. Sextio, tamen mihi ignoscere, si in tanto
 hominis de me optime meriti periculo, & tempori, & eius
 uoluntati parere uoluisses: sed hesterno pro testimonio es-
 se mentitum, cum affirmares, nullum tibi omnino cum Al-
 binouano sermonem non modo de Sextio accusando, sed
 nulla numquam de re fuisse, paullo ante imprudens indica-
 sti, qui & T. Claudium tecum communicasse, & a te consi-
 lium P. Sextij accusandi petisse, & Albinouanum, quem
 antea uix tibi notum esse dixisses, domum tua uenisse, mul-
 ta tecum locutum dixeris: denique conciones P. Sextij scri-
 ptas, quas neq; nosset, neq; reperire posset, te Albinouano
 dedisse, easque in hoc iudicio esse recitatas. In quorum alte-
 ro es confessus, a te accusatores esse instructos, & subor-
 natos: in altero inconstantiam tuam, cum leuitate, tum
 etiam periurio implicatam refellisti: cum quem alienissi-
 mum a te esse dixisses, eum domi tue fuisse: quem prænau-
 ricatorem ab initio iudicasses, ei, te, quos rogasset, ad accu-
 sandum libros dixeris dedisse. Nimiũ es uehemens, feroxq;
 natura: non putas fas esse uerbum ex ore exire cuiusquam,
 quod non incundum, & honorificum ad aures tuas * ac-
 cedat.

cedat. uenisti iratus omnibus: quod ego, simul ac te aspexi, prius quam loqui cœpisti, cum ante Gellius, nutricula seditionis omnium, testimonium diceret, sensi, atque pro uidi: repente enim te nunquam serpens e latibulis, oculis eminentibus, inflato collo, tumidis cervicibus intulisti, ut * mihi renouatus ille tuus in te, ueterem meum amicum, sed tamen tuum familiarem defenderim, cum in hac ciuitate oppugnatio soleat, qua tu nunc utris, nonnumquam, defensio nunquam uituperari. Sed quæro a te, cur C. Cornelium non defenderem? num legem aliquam Cornelius cōtra auspicia tulerit? nū Aeliam? num Fusiam legem neglexerit? num consuli uim attulerit? num armatis hominibus templū tenuerit? nū intercessorem uidecerit? num religiones polluerit? ærarium exhausserit? remp. compilarit? tua sunt, tua sunt hæc omnia. Cornelio eiusmodi nihil obiectum est. Codicem legisse dicebatur: defendebatur testibus collegis suis, non recitandi causa legisse, sed recognoscendi: constabat tamen, Cornelium consilium illo die dimisisse, intercessioni paruisse. Tu uero, cui Cornelij defensio displicet, quam P. 30. causam ad patronos tuos, aut quod os afferes? quibus iam prescribes, quāto illis probro futurum sit, si te defenderint, cum tu mihi Cornelij defensionem in maledictis obijciendam putaris. Attamen hoc, V atini, memento, paullo post istam defensionem meam, quam tu bonis uiris displicuisse dicis, me cum uniuersi populi Rom. summa uoluntate, tum optimi cuiusq; singulari studio magnificentissime post hominum memoriam consulem factum, omniaq; ea me pudenter uiuendo, consecutum esse, quæ tu impudenter uaticinando sperare te sepe dixisti. Nam, quod mihi discessum obiecisti meum, & quod horum, quibus ille dies acerbissimus fuit, qui idem tibi latissimus, luctum, & gemitum renouare

uoluisti, tantum tibi respondeo, me, cum tu, ceteraque reip.
 pestes armorum causam quaereretis, & cum per meum
 nomen fortunas locupletum diripere, sanguinem principum
 ciuitatis exorbere, crudelitatem uestram, odiumque
 diuturnum, quod in bonos iam inueteratum habebatis, saturare
 cuperetis: scelus, & furorem uestrum cedendo maluisse
 frangere, quam resistendo. Quare peto a te, ut mihi
 ignoscas, Vatini, cum patriae pepercerim, quam seruari am:
 & si ego te perditorem, & uexatorem reip. fero, tu me
 conseruatorem, & custodem feras. Deinde eius uiri discesum
 increpas, quem uides omnium ciuium desiderio, ipsius
 denique reipub. luctu esse reuocatum? At enim dixisti, non
 mea, sed reip. causa homines de meo reditu laborasse. quasi
 uero quisquam uir excellenti animo in reipub. ingressus,
 optabilius quidquam arbitretur, quam se a suis ciuibus
 reip. causa diligere. Scilicet aspera mea natura, difficilis aditus,
 grauis uultus, superba responsa, insolens uita, nemo humanitatem
 meam, nemo consuetudinem, nemo consilium, nemo auxilium
 requirebat: cuius desiderio (ut haec minima dicam) forum
 maestum, muta curia, omnia denique bonarum artium studia
 siluerunt. Sed nihil sit factum mea causa: omnia illa senatus
 consulta, populi iussa, Italiae totius, cunctarum societarum,
 collegiorum omnium decreta, de me reip. causa esse facta
 fateamur. Quid ergo, homo imperitissime, solidae laudis,
 ac uerae dignitatis praestantius mihi potuit accidere? quid
 optabilius ad immortalitatem gloriae, atque ad memoriam
 mei nominis sempiternam, quam omnes hoc ciues meos
 iudicare, ciuitatis salutem cum mea unius salute esse
 coniunctam? Quod quidem ego tibi reddo tuum. nam ut
 tu me carum esse dixisti, senatus, populoque Romae non
 tam mea causa, quam reip. sic ego te, quamquam sis omni
 dixi

diritate, atq; immanitate teterrimus, tamen dico esse odio civitati nō tam tuo quam reip. nomine. Atq; ut aliquando ad te veniam, de me hoc sit extremum: quid quisq; nostrum de se ipse loquatur, non est sane requirendum: boni viri iudicent: id est maximi momenti, & ponderis. Duo sunt tempora, quibus nostrorum civium spectentur iudicia de nobis: unum honoris, alterum salutis. honos tali popul. Roma. voluntate paucis est datus, ac mihi: salus tanto studio civitatis nemini reddita. de te autem homines quid sentiant, in honore experti sumus, in salute expectamus. * Sed tamen ne me cum his principibus, qui adsunt P. Sextio, sed tecum homine uno non solum impudentissimo, atq; infimo conferram, de te ipso homine & arrogantissimo, & mihi inimicissimo, quaero, Vatini, utrum tandem putes huic civitati, huic reip. huic urbi, his tēplis, erario, curia, viris his, quos uides, horum bonis, fortunis, liberis, civibus ceteris, denique deorum immortalium delubris, auspicijs, religionibus, melius fuisse, & praestabilius, me civē in hac civitate nasci, an te? cum mihi haec responderis, aut ita impudenter, ut manus a te homines vix abstinere possint, aut ita dolenter, ut aliquando ista alia, quae sunt inflata, rumpantur: tum memoriter respondeto ad ea, quae de te ipso rogaro. Atq; illud tenebricosissimum tempus ineuntis aetatis tuae patiar latere. licet impune per me parietes in adolescentia perfoderis, vicinos compilaris, matrem verberaris: habeat hoc praemium tua indignitas, ut adolescentiae turpitudine obscuritate, & sordibus tuis obtegatur. Quaesturam petisti cum P. Sextio, cum hic nihil loqueretur, nisi quod agebat: ut de altero consulatu gerendo te diceres cogitare. Quaero abs te, teneasne memoria, cum P. Sextius quaestor sit cunctis suffragijs factus, tunc, te vix, inuitis omnibus, non populi benefi

P. 31.

beneficio, sed consulis, extremum adhaesisse? in eo magistratu, cum tibi magno clamore aquaria provincia sorte obtigisset, missusne sis a me consule Puteolos, ut inde aurum exportari, argentumque prohiberes? in eo negotio, cum te non custodem ad continendas, sed portitorem ad partendas merces missum putares, cumque omnium domos, apothecas, naues furacissime scrutarere, hominesque negotia gerentes iudicij iniquissimis irretires, mercatores et nauiegreddientes terreres, conscendentes morarere: teneasne memoria, tibi in conuentu Puteolis manus esse allatas? ad me consulem Puteolanorum querelas esse delatas? post quaesturam exierisne legatus in ulteriorem Hispaniam C. Cosconio proconsule? cum illuditer Hispaniense pedibus fere confici soleat; aut si quis nauigare uelit, certa sit ratio nauigandi; uenerisne in Sardiniam, atque inde in Africam? fuerisne, quod sine senatusconsulto tibi facere non licuit, in regno Hiempsalis? fuerisne in regno Mastanesosi? uenerisne ad fretum per Mauritaniam? quem scias umquam legatum Hispaniensem in illam provinciam istis itineribus peruenisse? Factus es tribunus pleb. (quid enim te de Hispaniensibus flagitijs tuis, sordidissimisque furtis interrogem?) quaero abs te primum, quod genus improbitatis, et sceleris in eo magistratu praetermiseris? Ac tibi iam inde praescribo, ne tuas sordes cum clarissimorum uirorum splendore permisceas. Ego te, quaecumque rogabo, de te ipso rogabo, neque te ex amplissimi uiri dignitate, sed ex tuis tenebris extraham: omniaque mea tela sic in te conijcientur, ut nemo per tuum latus (quod soles dicere) sauiet: in tuis pulmonibus, ac uisceribus haerebunt. Et, quoniam omnium rerum magnarum a dijs immortalibus principia ducuntur, uolo ut mihi respondeas tu, qui te Pythagoricum soles dicere, et hominis

fff

doct

P.B.

doctissimi nomen tuis immanibus, & barbaris moribus
 præterdere, qua te tanta prauitas mentis tenerit, qui tan-
 tus furor, ut, cum inaudita, ac nefaria sacra susceperis, cum
 inferiorum animas elicere, cum puerorum extis deos ma-
 nes maculare soleas; auspicia, quibus hæc urbs condita est,
 quibus omnis res. atq; imperium tenetur, contempseris? ini-
 tioque tribunatus tui senatui denuntiaris, tuis actionibus
 augurum responsa, atque eius collegij arrogantiam impe-
 dimento nõ futuram? Secundum ea, quæro, seruari sine in eo
 fidem? num quando tibi moram attulerit, quo minus de celo
 esse seruatum? Et quoniã hic locus unus est, quem tibi cum
 Cesare communem esse dicas: se iungam te ab illo, non so-
 lum reip. causa, uerũ etiam Caesaris; nequa ex tua summa
 indignitate labes illius dignitati aspersa uideatur. Primum
 quero, num tu senatui causam tuam permittas, quod facit
 Caesar? deinde, quæ sit auctoritas eius, qui se alterius facti,
 non suo defendat? deinde (erumpet enim aliquando ex me
 uera uox, & dicam sine cunctatione quod sentio) si iam
 uiolentior aliqua in re C. Caesar fuisset, si eum magnitudo
 contentionis, studiũ gloriæ, præstans animus, excellens no-
 bilitas aliquo impulisset, quod in illo uiro & tunc feren-
 dum esset, & maximis rebus, quas postea gessit, obliteran-
 dum: id tu tibi furcifer sumes & Vatini j latronis, ac sacri-
 legi uox audietur, hoc postulantis, ut idem sibi concedatur,
 quod Casari sic enim ex te quero: tribunus pleb. fuisti: se-
 iunge te a consule. collegas habuisti uiros fortes nouem: ex
 his tres erant, quos tu quotidie sciebas de celo seruare, quos
 irridebas, quos priuatos esse dicebas, de quibus duos præ-
 textatos sedentes uides, te adilitiam prætextã togam, quam
 frustra consecras, uendidisse: tertium scis, ex illo obfesse,
 atq;

P. 32.

atq; afflicto tribunatu, cōsularem auctoritatem hominem
 esse adolescentem consecutum. Reliqui sex fuerunt, ex qui-
 bus partim plane tecum sentiebant, partim medium quen-
 dam cursum tenebant. omnes habuerunt leges promulga-
 tas: in his multas meus necessarius, etiam de mea senten-
 tia, C. Cosconius index noster: quem, tu disrumperis, cum adi-
 litium uides. Volo, uti mihi respondeas, num quis ex toto
 collegio legem sit ausus ferre præter unum te: quæ tanta in
 te fuit audacia? quæ tanta uis? ut, cum tui nouem collegæ
 sibi timendum esse duxerint, id unus tu emerisus e ceno,
 omnium facile omnibus rebus infimus, contemnendum, de-
 spiciendum, irridendum putares? num quem post urbem
 conditam scias tribunum plebis egisse cum plebe, cum con-
 staret, seruatum esse de cælo? Simul etiam illud uolo, uti re-
 spondeas, cum, te tribuno plebis, esset etiam tum in rep. lex
 Aelia, & Fufia, quæ leges sæpe numero tribunitios furores
 debilitarunt, & represserunt, quas contra præter te nemo
 umquam est facere conatus: quæ quidem leges anno post,
 præsentibus in templo duobus non consulibus, sed prodi-
 toribus huius ciuitatis, ac pestibus, una cum auspicijs, cum P. B.
 intercessionibus, cum omni iure publico conflagrauerunt:
 ecquando dubitaris contra eas leges cum plebe agere, &
 consilium conuocare? num quem ex omnibus tribunis pleb.
 quicumq; seditiosi fuerint, tam audacem audieris fuisse, ut
 umquam contra legem Aeliam, aut Fufiam consilium con-
 uocaret? Quæro illud etiam ex te, conatusne sis, uoluerisne,
 deniq; cogitaris, (est enim res eiusmodi, ut, si tibi modo in
 mentem uenit, nemo sit, qui te ullo cruciatu esse indignum
 putet) cogitarisne in illo tuo intolerabili non regno (nam
 cupis id audire) sed latrocinio, augur ferri in Q. Metelli
 locum? ut, quicumque te aspexisset, duplicem dolorem, ge-
 fff 2 nitumq;

mitumq; susciperet, & ex desiderio clarissimi, & fortissimi
 cuius, & ex honore turpissimi, atq; improbissimi. Adeone
 non labefactatam remp. te tribuno, neq; conquassatam ci-
 uitatem, sed captam hanc urbem, atq; euersam putares, ut
 augurem Vatinium ferre possemus? Hoc loco quaero, si id,
 quod concupieras, augur factus esses: in qua tua cogitatione
 nos, qui te oderamus, uix dolorem ferebamus: illi autem,
 quibus eras in delicijs, uix risum tenebant: sed quaero, si ad
 cetera uulnera, quibus putasti remp. deleri, hanc quoq; mor-
 tiferam plagam infixisses auguratus tui, utrum decreu-
 rus fueris id, quod augures omnes usq; a Romulo decreue-
 runt, Ioue fulgente, cum populo agi nefas esse; an quia tu
 semper sic egisses, auspicia fueris augur dissoluturus? Ac,
 ne diutius loquar de auguratu tuo, quod inuitus facio, ut re-
 corder ruinas reip. (neq; enim tu unquam, stante nõ modo
 maiestate horum, sed etiam urbe, te augurem fore putasti)
 ueruntamẽ, ut somnia tua relinquam, ad scelera ueniam,
 uolo, uti mihi respondeas: cum M. Bibulum consulem, non
 P. 33. dicam bene de rep. sentientem, ne tu mihi homo potens ir-
 scire, qui ab eo dissensisti, sed hominem certe nusquam pro-
 gredientem, nihil in republ. molientem, tantum animo ab
 actionibus tuis dissentientem, cum eum tu consulem in uin-
 cula duceres, & a tabula Valeria collega tui mitti iube-
 rent, fecerisne ante rostra ponẽ continuatis tribunalibus,
 per quem consul populi Rom. moderatissimus, & constan-
 tissimus, sublato auxilio, exclusis amicis, uideatorum ho-
 minum incitata, turpissimo, miserrimoq; spectaculo non in
 carcerem, sed ad supplicium, & ad necẽ duceretur? quaero,
 numquis ante te tam fuerit nefarius, qui id fecerit: ut scia-
 mus, utrum ueterum facinorum sis imitator, an inuentor
 nouorum? Idemq; tu cum his, atq; huiusmodi consilijs, ac
 facino

facinoribus nomine C. Caesaris clementissimi, atq; optimi uiri, scelere uero, atq; audacia tua, M. Bibulum foro, cum in aedibus, templis, locis publicis omnibus expulisses, inclusum domi contineres, cumq; non maiestate imperij, non iure legum, sed ianua praesidio, & parietum custodijs consulis uita tegetur; miserisne uiatorem, qui M. Bibulum domo ui extraheret, ut, quod est in priuatis, semper seruatum, id te tribuno pleb. consuli domus exsilium esse non possit? simulq; mihi respondeto tu, qui nos, qui de communi salute consentimus, tyrannos uocas, fuerisne non tribunus pleb. sed intollerandus ex caeno nescio quo, atq; ex tenebris tyrannus? qui primum eam remp. quae auspicijs inuentis constituta est: iisdem auspicijs sublatis, conarere peruertere: deinde sanctissimas leges, Aeliam, & Fufiam dico, quae in Gracchorum ferocitate, & in audacia Saturnini, & in colluione Drusi, & in contentione Sulpij, & in cruore Cimano, & inter Sullana arma uixerunt, solus conculcaris, ac pro nihilo putaris: qui consulem morti obieceris, inclusum obsederis, extrahere ex suis tectis conatus sis: qui in eo magistratu non modo emerferis ex mendicitate, sed etiam diuitijs nos iam tuis terras: fuerisne tanta crudelitate, ut delictos uiros, & principes ciuitatis tollere, & delere tua rogatione conareris? Cum L. Vettium, qui in senatu confessus esset, se cum telo fuisse, Cn. Pompeio summo, & clarissimo ciui suis manibus necem asferre uoluisse, concionem produxeris, indicem in rostris, in illo, inquam, augurato templo, ac loco collocaris, quo auctoritatis exquirenda causa ceteri tribuni pleb. principes ciuitatis producere consueuerunt, ibi tu indicem Vettium, linguam, & uocem suam sceleri, & menti tuae praebere uoluisti, ut diceret L. Vettius in concione tua, rogatus a te, se auctores, & im-

pulsores, & socios habuisse sceleris illius eos viros, quibus
 e ciuitate sublatis, quod tu eo tempore molirebare, ciuitas
 stare non posset? M. Bibulum, cuius inclusione contentus nō
 eras, interficere uolueras, spoliaueras consulatu, patria pri
 uare cupiebas: L. Lucullum, cuius tu rebus gestis, quod ipse
 ad imperatorias laudes a puero uideli et spectaras, uebe
 mentius inuidebas: C. Curionem, perpetuum hostem impro
 borum omipium, auctorem publici consilij libertate commu
 ni tuenda maxime liberum cum filio principe iuuentutis,
 cum rep. conuulsiore etiam, quam ab illa atate postulan
 dum fuit, delere uoluisti: L. Domitium, cuius dignitas, & splē
 dor* praestringebat, credo, oculos Vatinij, quem tu propter
 commune odium in bonos oderas, in posterum autem propter
 omnium spem, quae de illo est, atq; erat, ante aliquanto ti
 mebas: L. Lentulum, hunc iudicem nostrum, flaminē Mar
 tiale, quod erat eo tempore Gabinij tui competitor, eius
 dem Vettij iudicio opprimere uoluisti, qui si tum illam la
 bem, pestemq; uicisset, quod ei tuo scelere non licuit, resp.
 P. 34. uicta non esset. Huius etiam filium eodem iudicio, & crimi
 ne ad patris interitum aggregare uoluisti: L. Paullum, qui
 tum quaestor Macedoniam obtinebat, quē ciuem! quem ui
 rum! qui duos nefarios patriae proditores, domesticos hostes
 legibus exterminarat, hominem ad conseruandam romp.
 natum, in idem Vettij iudicium, atq; in eundem hunc nume
 rum* congregasti. Quid ego de me querar, qui etiam gra
 tias tibi agere debeo, quod me ex fortissimorum ciuium nu
 mero seiungendam non putaris? Sed qui fuit ille tantus fur
 or tuus, ut, cum iam Vettius ad arbitrium tuum percesset,
 & ciuitatis lumina notasset, descendissetq; de rostris, eum
 repente reuocares, colloquerere, populo Ro. uidente? deinde
 interrogares, et quosnā alios posset naminare? inculcarisne
 ut

ut C. Pisonem generū meum nominaret? qui in summa copia optimorum adolescentium, pari continentia, uirtute, pietate reliquit neminem: itemq; M. Laterensem, hominem dies, ac noctes de laude, & de rep. cogitantem? promulgariſne impuriſſime, & perditiffime hoſtis, queſtionem de tot ampliſſimis, & talibus uiris? indici Vettio præmia ampliſſima: quibus rebus omnium mortalium non uoluntate, ſed conuicio repudiatis, fregeriſne in carcere ceruices ipſi illi Vettio, ne quod iudiciū corrupti iudicij extaret, eiufq; ſceleris in te ipſum queſtio flagitaretur? Et, quoniam crebro uſurpas, legem te de alternis conſilijs reiſciendis tuſiſſe; ut omnes intelligant, te ne recte quidem facere ſine ſcelere potuiſſe, quero, cum lex eſſet* æqua promulgata initio magiſtratus, multas etiã alias tuſiſſes, expectariſne, dum C. Antonius reus fieret apud Cn. Lentulum, & Q. Claudium? & poſteaquam ille eſt reus factus, ſtatim tuleris in eum, qui tuam poſt legem reus factus eſſet: ut homo conſularis exclusus miſer pũcto temporis ſpoliaretur beneficio, & equitate legis tuæ. Dices familiaritatem tibi fuiſſe cum Q. Ma- P. B.
ximo, præclara deſenſio facinoris tui. nam Maximus quidem ſumma laus eſt, ſumptis inimicitijs, ſuſcepta cauſſa, quaſi-
tore, conſilioq; delecto, commodiorem inimico ſuo* contentionē reiſſionis dare noluiſſe: nihilq; Maximus fecit alienum aut ſua uirtute, aut illis uiris clariffimis Paullis, Maximis, Africanis, quorū gloriā huius uirtute renouatam non modo ſperamus, uerum etiam iam uidemus. tua fraus, tuum maleſcium, tuū ſcelus illud eſt, te id, quod promulgafes miſericordia nomine, ad crudelitatis tempus diſtulſiſſe.
Ac nunc quidē C. Antonius hac una re miſeriam ſuam conſolatur, quod imagines patris, & fratris ſui, fratrisq; filiam, nō in familia, ſed in carcere collocatas audire maluit, quam uidere.

uidere. Et, quoniam pecunias aliorum despicis, de tuis diu-
 tijs intolerantissime gloriaris: uolo, uti mihi respondeas, fe-
 cerisne fœdera tribunus pleb. cum ciuitatibus, cū regibus,
 cū tetrarchis? erogarisne pecunias ex arario tuis legibus?
 eripuerisne partes illo tempore carissimas partim a Casa-
 re, partim a publicanis? Quæ cum ita sint, quæro ex te, sisne
 ex pauperrimo diues factus illo ipso anno, quo lex lata est
 de pecunijs repetundis acerrima? ut omnes intelligere pos-
 sent, a te non modo nostra aëta, quos tyrannos uocas, sed
 etiam amicissimi tui legem esse contemptā. Apud quem tu
 etiam nos criminari soles, qui illi sumus amicissimi, cum tu
 ei contumeliosissime toties maledicas, quoties illi affinem te
 esse dicis. Atq; illud etiā scire ex te cupio, quo consilio, aut
 qua mente feceris, ut in epulo Q. Arii familiaris mei cum
 toga pulla accumberes? quem umquam uideris? quæ audieris?
 quo exemplo, quo more feceris? Dices, supplicationes
 te illas non probasse. optime. nulla fuerint supplicationes.
 Videsne, ne nihil de anni illius caussa, nihil de eo, quod tibi
 cum summis uiris cōmune esse uideatur, sed de tuis proprijs
 sceleribus ex te querere? nulla supplicatio fuerit. cedo, quis
 umquam cenauit atratus? ita enim illud epulū est funebre,
 ut munus sit funeris, epulæ quæ de ipsa dignitatis. Sed omit-
 to epulum, pop. Rom. festum diem, argento, ueste, omni ap-
 paratu, ornatuq; uiuendo: quis umquam in lectu domestico,
 quis in funere familiari cenauit cum toga pulla? cui de bal-
 neis exeunti, præter te, toga pulla umquā data est? cum tot
 hominū millia accumberēt, cū ipse epuli dominus Q. Arius
 albatuſſet, tu in templū Castoris te cum C. Fidulo atrato,
 caterisq; tuis suujs funestū intulisti. quis tum nō ingemuit?
 quis non doluit reip. caſum? quis sermo alius in illo epulo
 fuit, nisi hanc tantam, & tam grauem ciuitatem subie-

Et am

Etam esse non modo furori, uerū etiam irrisioni tuæ? Hunc tu morem ignorabas? numquam epulū uideras? numquam puer, aut adolescens inter* coænos fueras? Fauisti adolescentis nobilissimi paullo ante ex epulo magnificentissimo fumem illam ueterem tuam non expleras? quem accumbere atratum uideras dominū cum toga pulla, & eius amicos ante conuiuū? quæ te tanta tenuit amentia, ut tu, nisi id fecisses, quod fas non fuit, nisi uiolasses templam Castoris, nomen epuli, oculos ciuium, morem ueterem, eius qui te inuitarat auctoritatem, parū putares testificatum esse, supplicationes te illas non* putare? Quæro illud etiam ex te, quod priuatus admisisti in quo certe iam tibi dicere non licebit, cū clarissimis uiris causam tuam esse coniunctā? postulatusne sis lege Licinia, & Iulia? edixeritne C. Memmius prætor ex ea lege, ut adesses die tricesimo? cū is dies uenisset, fecerisne, quod in hac rep. non modo factum ante numquam est, sed in omni memoria sit omnino inauditū? appellarisne tribunos pleb. ne causam diceres? leuius dixi quā quā id ipsum esset & nouū, & non ferendū) sed appellarisne nominatim pestem illius anni, furiam patriæ, tempestatem reip. Clodium? qui tamen cum iure, cum more, cum potestate iudicium impedire non posset, redijt ad illam uim, & furorem suum, ducemque se militibus tuis præbuit. In quo ne quid a me dictum in te potius putes, quam abs te esse quæsitum, nullum onus imponā mihi testimoniij: quæ mihi breui tempore ex eodem isto loco uideo esse dicenda, seruabo: teq; non arguam, sed, ut in cæteris rebus feci, rogabo. Quæro ex te, Vatini, num quis in hac ciuitate post urbem conditam tribunos pl. appellarit, ne causam diceret? nū quis reus in tribunal sui quæstoris ascēderit, eumq; ui deturbarit? subsellia dissiparit? urnas deleuerit? eas denique omnes res

fff s in

P. B.

in iudicio disturbando commiserit, quarum rerum causa iudicia sunt constituta? sciasne tum fugisse Memmium? accusatores esse tuos de tuis tuorumque manibus ereptos? iudices questionum de proximis tribunalibus esse depulso? in foro, in luce, inspectante populo Romano, questionem, magistratus, morem maiorum, leges, iudices, * scelerrum poenam esse sublatam: haec omnia sciasne diligentia C. Memmij publicis tabulis esse notata, atque testata? Atque illud etiam quero, quod posteaquam es postulatus, ex legatione redicris, ne quis te iudicia defugere arbitrarerit; teque, cum tibi, utrum uelles, liceret, dicitaris, causam dicere maluisse; qui consentaneum fuerit, cum legationis perfugio uti noluisse, appellatione improbiissima te ad auxilium nefarium cofugisse? Et, quoniam legationis tuae facta mentio est, uolo etiam audire de te, quo tandem senatus cofulto legatus sis? de gestu intelligo, quid respondeas: tua lege dicis, esse igitur patria certissimus parricida? sperasne id, ut patres conscripti ex rep. funditus tollerentur? ne hoc quidem senatui relinquebas, quod nemo unquam ademit, ut legati ex eius ordinis auctoritate legarentur? adeone tibi sordidum consilium publicum uisum est? adeo afflictus senatus, adeo misera, & prostrata resp. ut non nuntios pacis, ac belli, non curatores, non interpretes, non bellici consilij auctores, non ministros muneris provincialis senatus more maioru diligere posset? eripueras senatui provincia decernenda potestatem, imperatoris deligendi iudicium, aerarij dispensationem: quae numquam sibi popul. Rom. appetiuit; qui numquam haec a summi consilij gubernatione auferre conatus est. Age, factum est horum aliquid in alijs: raro. sed tamen factum est, ut populus deligeret imperatorem. quis legatos unquam audiuit sine senatus cofulto? ante te ne-

mo. post continuo fecit idem in duobus prodigijs reip. Clodius. quo etiam maiore es malo maclandus, quod non solum factu tuo, sed etiam exemplo temp. uulnerasti; neque tantum es improbus ipse, sed etiam alios docere uoluisti. Atq; illud etiam audire a te cupio, quare, cum ego legem de ambitu ex S. C. tulerim sine ui, tulerim saluis auspicijs, tulerim salua lege Aelia, & Fufia, tu eam esse legem non putes? praesertim, cum ego legibus tuis, quoquo modo late sint, paream. Cum mea lex dilucide uetet, biennio, quo quis petat, petiturus sit, gladiatores dare, nisi ex testamento praestituta die: quae tanta in te sit amentia, ut in ipsa petitione gladiatores audeas dare? num quem putes illius tui certissimi gladiatoris similem tribunum pleb. posse reperiri, qui se interponat, quo minus reus mea lege fias? Ob haec omnes res scias, te seuerissimorum hominum Sabinorum, fortissimorum uiro- rum Marforum, & Pelignorum P. B. tribuliam tuorum, iudicio notatum: nec post Romam conditam, praeter te tribulem quaequam, tribum Sergiam perdidisse. Ac, si haec omnia contemnis, ac despicias, quod ita tibi persuaseris, ut palam dictitas, te dijs, hominibusq; inuitis, amore in te incredibili quodam C. Caesaris, omnia, quae uelis, consecuturum: ecquid audieris, ecquisnam tibi praedixerit C. Caesarē nuper Aquileia, cum de quibusdam esset metio facta, dixisse C. Alsum praeteritum permolesto tulisse, quod in homine summam fidem, probitanterq; cognoscet; grauiusq; etiā se ferre, praetorem aliquē esse factum, qui a suis rationibus dissensisset? tum quae fuisse querendam, de Vatiniio quemadmodū ferret: ipsum respondisse, Vatiniū in tribnato gratis nihil fecisse: qui omnia in pecunia posuisset, honore animo aequo carere debere? Quod si ipse, qui te sua dignitatis augendae causa periculo tuo, nullo suo delicto ferri

pra

precipitem, est facile passus; tamē te omni honore indignif-
 simum indicat: si te vicini, si affines, si tribules ita oderunt,
 ut repulsam tuā triumphū suum duxerint, si nemo aspicit,
 quin ingemiscat, nemo mentionem facit, quin execretur, si
 uitant, fugiunt, audire de te nolunt: cum uiderūt, tanquam
 auspiciū malum detestantur: si cognati respuunt, tribules
 execrantur, uicini metuunt, affines erubescunt; si struma
 deniq; ab ore improbo demigrarunt, & alijs iam se locis
 collocarunt: si es odium publicum populi, senatus, uniuersorū
 hominum: quid est, quamobrem praturam potius ex-
 optes, quam mortem? praesertim, cum popularem te uelis
 esse, neq; ulla in re populo gratius facere possis. Sed, ut ali-
 quando audiamus, quam copiose ad interrogata respon-
 deas, cōcludam iam interrogationē meam, teq; in extremo
 panca de ipsa causa rogabo. Quæro, quæ tanta in te uani-
 tas, tāta leuitas fuerit, ut in hoc iudicio T. Annum iisdem
 uerbis laudares, quibus eum laudare & boni uiri, & boni
 ciues consueuerūt: cum in eundē nuper ab eadem illa tetr-
 rima furia productus ad populum cupidissime falsum te-
 stimonium dixeris? An erit hæc optio, & potestas tua, ut,
 cum Clodianas operas, & facinorosorum hominū, & per-
 ditorum manum uideris, Milonem dicas, id quod in cōcione
 dixisti, gladiatoribus, & bestiarijs obsedisse remp. cū autem
 ad tales uiros ueneris, non audeas ciuē singulari uirtute, fi-
 de, constantia uituperare? Sed, cum T. Annum tantopere
 laudes, & clarissimo uiro nonnullam laudatione tua labe-
 culā aspergas (in illorum enim numero manuit T. Annius
 esse, qui a te uituperantur) uerum etiam quæro, cum in rep.
 administranda T. Annio cum P. Sextio consiliorum om-
 nium societas fuerit (id quod non solum bonorum, uerum
 etiam improborum iudicio declaratum est: est enim

reus uterque ob eandem causam, & eodem crimine: alter die dicta ab eo, quem tu unum improbiorem esse, quam te, numquam soles confiteri: alter tuis consilijs, illo tamen adiuuante) quaero, qui possis eos, quos crimine coniungis, testimonio disjungere? Extremum illud est, quod mihi abs te responderi uelim: cum multa in Albinouanum de prauaricatione diceres, dixerisne, nec tibi placuisse, nec oportuisse Sextium de ui reum fieri? quauis lege, quouis crimine accusandum potius fuisse? etiam illud dixeris, causam Milonis fortissimi uiri coniunctam cum hoc existimari? quae pro me a Sextio facta sunt, bonis esse grata? Non coarguo inconstantiam orationis, ac testimonij tui, quas enim huius actiones probatas bonis esse dicis, in eas pluribus uerbis testimonij dixisti: quicum autem eius causam periculumque coniungis, eum summis laudibus extulisti. Sed hoc quaero, num P. Sextium, qua lege accusandum omnino fuisse negas, ea lege condemnari putes oportere? aut, si te in testimonio consuli nolis, ne quid tibi auctoritatis a me tributum esse uideatur, dixerisne in eum testimonium de ui, quem negaris reum omnino de ui fieri debuisse?

PRO M. COELIO.

P. B.

ORATIO XXXIIII.

I quis iudices, forte nunc ad sit ignarus legum, iudiciorum, consuetudinis nostrae: miretur profecto, quae sit tanta atrocitas huiusce causae, quod diebus festis, ludisque publicis, omnibus negotijs forensibus intermissis, unum hoc iudici